

Методи
лінгвістичних
досліджень

Методологія — вчення про наукові методи пізнання; сукупність методів дослідження, що застосовуються в будь-якій науці відповідно до специфіки її об'єкта.

Метод — спосіб організації пізнавальної й дослідницької діяльності з метою вивчення явищ і закономірностей мови як об'єкта лінгвістики.

Методика — система процедур аналізу мовних явищ та / або перевірки отриманих результатів.

Прийом — процедура інтерпретації лінгвістичного матеріалу.

Загальні методи дослідження

(дослідницькі операції з явищами об'єктів науки)

- спостереження
- інтроспекція
- індукція
- дедукція
- гіпотеза
- аналіз і синтез
- експеримент
- фальсифікація
- моделювання
- порівняння
- формалізація
- ідеалізація

Лінгвістичні методи

Описовий метод — перший в історії мовознавства (якщо вважати, що наукове мовознавство започатковується у стародавньому світі).
Універсальний метод емпіричних наук. Був провідним у лінгвістичних дослідженнях до XIX ст.

База методу — одна мова на рівні ярусів.

Аспекти дослідження: синхронний, позапросторовий, нефункціональний, некількісний, ідіоетнічний.

Методики: робота зі словниками, з текстами, з живим мовленням, експеримент тощо.

Прийоми: зовнішньої та внутрішньої інтерпретації.

Прийоми зовнішньої інтерпретації:

- інтерпретація мовних одиниць з погляду їх зв'язків з немовними явищами;
- інтерпретація мовних явищ за їх зв'язками з іншими мовними одиницями міжрівневої інтерпретації та дистрибутивна методика

Прийоми внутрішньої інтерпретації:

- прийоми класифікації та систематизації;
- прийоми розкриття будови виділених одиниць, категорій та їх зразків;
- прийоми перетворень, у тому числі трансформаційна методика.

Лінгвогенетичні методи —

це комплекс історичного та порівняльно-історичного методів, які можуть розглядатися як вияви одного методу.

Основа методу — принцип історизму та процедура порівняння.

База: одна мова у діяхронічному аспекті (історичний розвиток окремих підсистем мови) або споріднені мови у діяхронічному аспекті (порівняння особливостей розвитку однакових підсистем споріднених мов).

Аспекти: діяхронічний, просторовий, нефункціональний, некілкісний.

Прийоми:

- внутрішня реконструкція;
- зовнішня реконструкція;
- хронологізація;
- відносна хронологія;
- діалектографія;
- культурно-історична інтерпретація;
- текстологія;
- предмет лінгвістичного джерелознавства

Типологічний метод

Метою є диференціація мов світу залежно від структурних, граматичних і функціональних рис безвідносно до генетичної спорідненості.

Базовим поняттям такої класифікації є тип мови, що передбачає сукупність певних семантично — граматичних характеристик за умови домінування найбільш загальної.

Прийоми:

- морфологічна класифікація;
- синтаксичні класифікації;
- мовні універсалиї

Зіставний метод —

головний метод контрактивної лінгвістики, спрямований на вияв спільних і специфічних рис зіставляваних мов на всіх рівнях і в мовленні, і в тексті.

Рівнями аналізу визнаються підсистеми мовної системи, а також семіотичні рівні мови, значення дистрибуції (як контекстуального оточення слова, так і його використання у певних ситуаціях).

Застосовується з різною метою:

поглиблення знань про одну з мов на тлі другої, вияву особливостей взаємодії мов у процесі оволодіння другою мовою, встановлення характерологічних рис сімей і груп мов тощо.

Прийоми:

- ознакове зіставлення;
- зіставна інтерпретація

Структурний метод —

головний спосіб аналізу мови у структурній парадигмі.

Аспект: синхронія.

База: структурні відношення у різних підсистемах мовної системи.

Методики та прийоми:

- опозиційний аналіз;
- дистрибутивний аналіз;
- трансформаційний аналіз;
- аналіз за безпосередніми складниками;
- компонентний аналіз;
- ланцюжковий аналіз;
- комутація

Математичні методи

(різноманітні методиками, пов'язані з логічними та статистичними операціями; зазвичай використовуються разом з іншими методами, наприклад, описовим)

Методики:

- логіко-семантичне обчислення та моделювання;
- моделі породження;
- синтаксичні моделі тексту;
- лінгвостатистична.

Використана література

1. Березин Ф. М., Головин Б. Н. Общее языкознание. – М., 1979.
2. Білецький А. О. Основні методи дослідження в сучасному мовознавстві // Методологічні питання мовознавства. – К., 1966.
3. Засорина Л. Н. Введение в структурную лингвистику. – М., 1974.
4. Иванова Л. П. Методы лингвистических исследований. – К., 1995.
5. Кодухов В. И. Общее языкознание. – М., 1974.
6. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: Підручник. – К., 1999. – С. 207– 257.
7. Методы сопоставительного исследования языков. – М., 1988.
8. О принципах и методах лингвистического исследования. – М., 1966.

9. Перебийніс В. С. Математична лінгвістика // Українська мова: Енциклопедія / Редкол.: В. М. Русанівський та інші. – К.: Українська енциклопедія, 2000. – С. 302 – 287.
10. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. – Полтава, 2008.
11. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава, 2006.
12. Степанов Ю. С. Методы и принципы современной лингвистики. – М., 1975.
13. Удовиченко Г. М. Загальне мовознавство: Проблеми. Методи. – К., 1994.
14. Хроленко А. Т. Теория языка: учеб. пособие / А. Т. Хроленко, В. Д. Бондалетов; под ред. В. Д. Бондалетова. – 2-е изд., испр. и доп. – М., 2006.
15. Ярцева В. Н. Теория и практика сопоставительного исследования языков // Изв. АН СССР. Серия лит. и яз. – 1986.

Дякую за увагу!

**Виконала студентка 61 групи
ННІ філології та журналістики
Шафаренко Т. С.**